

KAUPUNGINKANSLIA

13.6.2017

Eduskunta sivistysvaliokunta

Asiantuntijakuuleminen 13.6.2017

Toimialajohtaja Tommi Laitio
Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala, Helsingin kaupunkiOppilashuollon päällikkö Vesa Nevalainen
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, Helsingin kaupunki

HE 15/2017 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE MAAKUNTIEN PERUSTAMISTA JA SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON JÄRJESTÄMISEN UUDISTUSTA KOSKEVAKSI LAIN-SÄÄDÄNNÖKSI SEKÄ EUROOPAN PAIKALLISEN ITSEHALLINNON PERUSKIRJAN 12 JA 13 ARTIKLAN MUKAISEN ILMOITUKSEN ANTAMISEKSI

Helsingin kaupunki toteaa asiassa seuraavaa:

Sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteet ovat kannatettavia, ja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on saatava toteutetuksi useiden vuosien yritysten jälke-

Osana uudistusta tulee kansallisesti määritellä palvelujen vaikuttavuuden seurannalle mittarit, joita maakunnat voivat palvelujen järjestäjinä hyödyntää.

Helsinki ja pääkaupunkiseutu eroavat väestöpohjaltaan ja toimintaympäristöltään kaikilla mittareilla muusta Uudenmaasta ja muusta Suomesta. Erityispiirteet tulee huomioida paremmin tarvetekijöiden määrittelyssä ja valtiosuuden säädöksissä.

Koko maakunta- ja sote-uudistuksen onnistumisen edellytys on, että terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ymmärretään sekä kunnissa että maakunnissa riittävän laaja-alaisesti ja että kunnissa on rohkeutta ja menetelmiä ennaltaehkäiseviin investointeihin. Sekä kuntastrategioissa että maakuntastrategiassa on painotettava ihmisten oman toimijuuden, aktiivisen elämään ja liikuntaan kannustavan ympäristön,

kansalaisyhteiskunnan tukemisen sekä tehokkaan ennaltaehkäisevän työn merkitystä.

Uudistuksessa tulee varmistaa, että hyvinvoinnin mittaamiseen käytettävä tietoaaineisto edustaa laajaa ajatusta hyvinvoinnista sekä sisältää ennaltaehkäisevät palvelut. Esimerkkinä voidaan käyttää Helsingissä tuotettavaa lasten ja nuorten hyvinvointikertomusta. Sekä tietoaaineistojen että rahoituksen on kannustettava kuntia ja maakuntia ihmisten omaa toimijuutta ja ennaltaehkäisyä painottaviin investointeihin ja toimintatapoihin.

Helsingissä – kuten monissa muissakin kunnissa – hyvinvointia on edistetty kulttuurin, liikunnan sekä sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä, verkostomaisesti. Käytännössä tämä on tarkoittanut sirkusta vauvoille, ohjattua liikuntaa ikäihmisille tai vammaisryhmille ja musiikkihetkiä muistisairausten kanssa eläville ikääntyneille. Taiteella, kulttuurilla ja luovuudella voidaan myös vahvistaa laadukkaan hoidon toteutumista, mutta se edellyttää että henkilöstöllä ja yhteistyökumppaneilla on riittävä osaaminen ja että palvelujen toteuttajilla on toimivat hankinta- ja yhteistyömallit. Tämä edellyttää yhteistyötä palvelujen järjestäjiltä, alan kouluttajilta sekä liikunnan, kulttuurin ja nuorisotyön toimijoilta.

Maakunnan vastuulle siirtyvissä palveluissa tulee olla entistä helpompaa käyttää soveltavia kulttuurin ja liikunnan menetelmiä. Rakennetun ympäristön puolella taiteen ja kulttuurin hyödyntämiseen on löydetty toimivia menetelmiä ns. prosenttitaideperiaatteen avulla. Vastaavanlaisia malleja tulisi selvittää myös maakuntien vastuulla olevien palvelujen kohdalla erityisesti liikunnan, taiteen ja kulttuurin hyödyntämisen varmistamiseksi. Erityistä huomiota on kiinnitettävä kulttuuristen perusoikeuksien toteutumiseen heikommassa asemassa olevien osalta eli erityisesti lastensuojelussa ja ikäihmisten intensiivisimmässä palveluissa.

Maakuntaudistuksen jälkeenkin päävastuu taiteen ja kulttuurin edistämisestä säilyy kunnilla. Kulttuuristen perusoikeuksien toteutumiseksi on varmistettava, että maakuntien ja kuntien välillä on toimivat yhteistyörakenteet. Maakunnan on huolehdittava, että kulttuuria koskevat alueelliset suunnitelmat ja kehittämistoimet, kuten esimerkiksi kulttuurimatkailu ja aineeton arvонуonti, on sovitettu yhteen maakuntastrategian ja -ohjelman sekä maakuntakaavoituksen toteuttamisen kanssa. Maakuntahallinnon rakentamisessa on otettava huomioon kulttuuriympäristön hoitoon ja maakunnallisen identiteetin rakentamiseen liittyvä osaaminen.

Nuorten osallisuuden edistämisen osalta maakunnan ja kunnan rakenteet ovat hyvin samankaltaiset. Nuorten osallisuuden toteutuminen ja erityisesti heikommassa asemassa olevien nuorten äänen kuuluminen edellyttää, että maakunnissa myös resursoidaan nuorten tarvitsemaa tukea ja että edustuksellisen nuorisovaltuustomallin lisäksi nuoria osallistetaan palvelujen suunnitteluun esimerkiksi erilaisten käyttäjäraatien avulla.

Nuorten monialainen neuvontapalvelu Ohjaamo on toiminut nyt vuoden ja työn tulokset alkavat näkyä. Maakuntaudistuksen vaikutus Ohjaamoon on vielä avoinna. Uudistuksessa tulee huolehtia, että hyvin käynnistyneitä monialaisia yhden luukun palveluja kuten Ohjaamo voidaan jatkaa ja jopa laajentaa.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon siirtymisen yhteydessä on taattava sujuva tiedonkulku. Voimassa olevat hyvin toimivat yhteistyön rakenteet eivät saa vaarantua. Käytännön toteutuksen ja vastuiden tulee olla selkeitä. Tällöin tietoon oikeutettu henkilö saa kussakin käyttötarkoituksessa tarpeelliset tiedot oppilaiden ja opiskelijoiden yksityisyyttä vaarantamatta.

Tulevassa ratkaisussa on varmistettava, että ammattikorkeakouluissa opiskelevat saavat lakisääteiset palvelut kattavasti riippumatta siitä, mistä kokonaisuudesta ne järjestetään. Tästä aiheutuvat kustannukset on valtion korvattava.

Terveystieteiden henkilöstön koulutuksen riittävyyden osalta voidaan todeta, että asiasta käydään hoitotyön osalta vuosittain alueelliset yhteistyöneuvottelut sekä sote-alan ammattikorkeakoulujen että ammatillisen oppilaitosten kanssa. Hammaslääkärinkoulutusta ei pidä supistaa ja sen jatkaminen Helsingissä on ensiarvoisen tärkeää. Ruotsinkielinen linja hammaslääkärinkoulutuksessa tulee säilyttää Helsingissä.

Jatkossa on sovittava erikoistumiskoulutuksesta maksettavan erityisvaltionosuuskorvauksen (EVO) kohdentamisesta vastaamaan väestön palvelutarvetta ja opetuksesta aiheutuvia kustannuksia täysimääräisesti. EVO-korvauksen tulisi olla riittävä.

Seuraavassa on esitetty yksityiskohtaisempia huomioita lausuntopyyntöä esitetyistä kysymyksistä.

Kulttuurin ja liikunnan asema kunnan ja maakunnan rajapinnalla

Kulttuurioikeuksien tasavertainen toteutuminen vaatii eri toimijoiden yhteistyötä. Esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden piirissä olevien, etenkin pitkä- tai lyhytaikaisen asumispalveluiden ja kotihoidon piiriin kuuluvien henkilöiden kulttuurioikeuksien toteutuminen voidaan turvata vain kunta- ja maakuntatason tiiviillä yhteistyöllä.

Taiteella ja kulttuurilla on tutkitusti vaikutuksia myös ihmisten kokemaan hyvinvointiin ja terveyteen niin ennaltaehkäisevästi, kuntouttavasti kuin tukevasti. 2000-luvulla on ryhdytty puhumaan kulttuurihyvinvoinnista ja kulttuurihyvinvointipalveluis-

ta. Ne ovat asiakas- ja tarvelähtöisiä kulttuuripalveluita, joiden yhtenä tavoitteena on edistää myös terveyttä ja hyvinvointia.

Helsingissä – kuten monissa muissakin kunnissa – kulttuurihyvinvointia on edistetty kulttuurin ja sosiaali- terveystoimen yhteistyönä.

Kulttuuripalveluiden – museoiden, teattereiden, orkestereiden – saavutettavuutta on vahvistettu poikkihallinnollisena yhteistyönä muun muassa kulttuurikaveri- vapaaehtoistoiminnan keinoin. Kirjastolla on omia palvelupisteitä myös sosiaali- ja terveystoimen palveluita tuottavissa yksiköissä.

Taiteella, kulttuurilla ja luovuudella voidaan myös vahvistaa laadukkaan hoidon toteutumista. Helsingissä on muun muassa koulutettu sosiaali- ja terveystoimen ammattilaisia käyttämään ja kehittämään itse taidelähtöisiä työvälineitä työn ihmislähtöisyyden tukemiseksi, työmenetelmien monipuolistamiseksi sekä työhyvinvoinnin edistämiseksi.

Erityinen huoli kiinnittyy kulttuuristen perusoikeuksien toteutumiseen lastensuojelussa ja ikäihmisten intensiivisimmässä palveluissa. Tämä edellyttää panostusta siihen, että erilaiset kulttuurin ja liikunnan toimijat (kansalaisjärjestöt, säätiöt, taidelaitokset) kykenevät tuottamaan maakunnille palveluja. Asia tulee ottaa huomioon myös terveys- ja sosiaalialan koulutuksessa sekä kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön koulutuksen suunnittelussa. Soveltavan työn tarve kasvaa merkittävästi.

Liikuntapalvelut suunnittelevat ja tuottavat eritasoisia terveyttä ja hyvinvointia edistäviä liikuntapalveluita kaikille kuntalaisille. Liikunnan harrastamista, fyysistä aktiivisuutta ja terveyttä sekä hyvinvointia edistetään Helsingissä hyödyntämällä kolmiportaista mallia siten, että ensimmäisellä tasolla matalan kynnyksen liikuntapalveluita suunnitellaan helposti saavutettavalla tavalla laajalle joukolle kuntalaisia. Toisella tasolla palveluita kohdennetaan liikuntaan aktivoimisessa erityistä tukea ja huomiota tarvitseville kohderyhmille, ja kolmannella tasolla liikuntapalvelut pitävät sisällään henkilökohtaista tukea ja ohjausta tarvitsevien kuntalaisten kohderyhmän. Etenkin kahden viimeisen tason kohdalla (kohdennetut ja henkilökohtaiset liikuntapalvelut) yhdyspintojen säilyminen ja yhteistyön turvaaminen sosiaali- ja terveystoimen kanssa on taattava. Liikuntapalvelut haluavat muutoksen yhteydessä panostaa merkittäviin ja tärkeisiin hyvinvointitekijöihin ja niiden seuraamiseen, kuten tasaver-taisiin harrastusmahdollisuuksiin, pahoinvointi- ja sairausindikaattoreiden sijaan.

Laaja-alainen terveyttä ja hyvinvointia edistävien liikuntapalveluiden poikkihallinnollinen toteuttaminen sekä palveluiden strateginen johtaminen on tehtävä mahdolliseksi uudistuksen jälkeenkin. Muutoksessa on varmistettava, että yhteistyörakenteet, muodot ja palveluketjut on sovittuna eri toimijoiden välillä.

Kulttuurin tehtäviin maakunnassa sisältyy ELY-keskuksilta ja maakunnan liitoilta siirryvä kulttuuriympäristön hoidon tehtävä sekä kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittaminen osana maakuntastrategian ja -ohjelman sekä maakuntakaavoituksen toteuttamista. Tehtäviin liittyvistä erityisosaamistarpeista tulee huolehtia siirron yhteydessä riittävällä tavalla sekä varmistaa osaamisen kehittäminen sekä riittävät henkilöresurssit tehtävien laadukkaassa hoitamisessa. Maakunnan on huolehdittava, että kulttuuria koskevat alueelliset suunnitelmat ja kehittämistoimet, kuten esimerkiksi kulttuurimatkailu ja aineeton arvontuonti, on sovitettu yhteen maakuntastrategian ja -ohjelman sekä maakuntakaavoituksen toteuttamisen kanssa. Epäselvää on, mikä taho tulee vastaamaan rakennussuojelupäätösten valmistelusta.

Maakuntastrategiassa tulee ottaa selkeäksi painopisteeksi alueellisen identiteetin ja kulttuurin edistäminen. Kulttuuriympäristöasioiden hoitoon on varattava riittävät asiantuntijaresurssit. Kulttuuriympäristö on otettava huomioon maakunnan kehittämisen voimavarana.

Nuorten osallisuudesta kuntatasolla ja maakuntatasolla

Maakuntalakiesityksen 23 § sisältää kuntalain tapaan monipuolisesti osallisuuden ja vaikuttamistoiminnan keinoja ja menetelmiä. Helsingin kaupungissa nuorten vaikuttamisjärjestelmän tavoitteena on, että jokaisella nuorella on ainakin yksi vaikuttamisen kokemus vuodessa. Tähän tavoitteeseen pyrkiminen edellyttää nuorten vaikuttajaryhmän lisäksi monimuotoisen vaikuttamisjärjestelmän kokonaisuutta, mikä Helsingissä on nimetty Ruudiksi. Ruudin kokonaisuuteen kuuluvat nuorten aktivismin tukeminen, yhteissuunnittelu ja osallistuva budjetointi, edustuksellinen toiminta sekä erityisesti vaikuttamiseen ja demokratiakasvatukseen keskittyneet tapahtumat. Osallisuus- ja vaikuttamistoiminnan monimuotoisuus sekä kunta- että maakuntatasolla on Helsingin näkökulmasta keskeisen tärkeää.

Maakuntalakiesityksen 26 §:n kirjaukset koskien nuorten osallisuutta ovat lähes yhteneväiset uuden kuntalain kirjausten kanssa. Maakuntahallituksen on asetettava nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi maakunnan nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä, kunnissa vastaavan elimen asettaa kunnanhallitus. Tehtävien samankaltaisuus tulee edellyttämään osallisuustoiminnassa linjakkuutta, maakunnan ja kunnan tasoilla vaikuttamisen kohteiden selkeitä eroja sekä nuorten kannalta järkevää ja joustavaa kokonaisuutta. Keskeistä eri tasojen yhdistämisessä on, että maakunnassa keskitytään laajemmin maakuntatason asioihin kun puolestaan kunnassa ollaan lähempänä lasten ja nuorten arkea, paikallisidentiteetin ja lähidemokratian vahvistamista.

Nuorten vaikuttajaryhmää perustettaessa maakuntatasolla on hyvä huomioida kuntien asukasmäärien erot. Maakuntatason nuorten vaikuttajaryhmä valitaan kuntien

vastaavan elimen edustajien joukosta, ja kuntien koko sekä asukasmäärät vaikuttavat siihen, mitä nuoret ovat tottuneet kuntatason vaikuttajaryhmissä käsittelemään. Helsingissä Ruudin ydinryhmän (Helsingin nuorten vaikuttajaryhmä) kohderyhmään kuuluvia 13-17 –vuotiaita on vuosittain keskimäärin 25 000, joten useamman nuoren edustus maakuntatason ryhmässä olisi perusteltua erityisesti nuorten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon näkökulmasta, mutta myös ajatellen vastuun määrän suhdetta nuoruuteen kehitysvaiheena.

Maakuntalakiesityksen mukaan nuorten vaikuttajaryhmille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa maakunnan toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta. Vaikuttamistoimielimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen maakunnassa. Näiden tavoitteiden aito toteutuminen vaatii maakuntiin erityisesti nuorten vaikuttamistoimintaan kohdennettuja resursseja sekä aktiivista yhteistyötä maakunnan ja kuntien työntekijöiden kesken.

Ohjaamotoiminnasta

Ohjaamo on toiminut nyt vuoden ja työn tulokset alkavat näkyä. Toiminnan kehittäminen pitkäjänteisesti edellyttää siihen sitoutumista. Maakuntauudistuksen vaikutus Ohjaamon toimintaan on vielä avoinna, Kysymyksenä on, miten uudistus vaikuttaa monialaiseen, hallintorajat ylittävään toimintamalliin, joka Ohjaamon idean ytimessä on.

Monialainen Ohjaamo -toiminta nuorisotakuun toteuttajana on asiakaslähtöinen, kustannustehokas ja ajassa oleva tapa varmistaa se, että erilaisille nuorten tarpeista lähteville palveluille on jatkossakin yhteinen, eri toimijoiden osaamista tuova ja heitä toimintaan ja tavoitteisiin sitouttava alusta, jolla toiminta voi elää ja kehittyä huomioiden toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset. Monitoimijaisuuden kannalta on hyvä, että jatkossakin mukana on laaja kirjo eri taustaorganisaatioita.

Oppilas- ja opiskelijahuollon sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon järjestämisestä

Opiskeluhooltoon sisältyvät psykologi- ja kuraattoripalvelut jäävät esityksessä kuntien järjestämisvastuulle, mikä on kannatettavaa. Esimerkiksi oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuus omien palveluidensa järjestämiseen pystytään parhaiten järjestämään silloin, kun toimitaan kunnan opetustoimessa. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelujen järjestämisvastuu siirtyy maakuntiin. Tämä edellyttää olemassa olevan verkoston ylläpitämistä ja sen vahvistamista siten, että jo aikaansaatu yhteistyö jatkuisi myös uusissa rakenteissa. Tällaista suunnittelua on monissa kunnissa jo aloitettukin.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon siirtymisen yhteydessä on taattava sujuva tiedonkulku. Voimassa olevat hyvin toimivat yhteistyön rakenteet eivät saa vaarantua. Käytännön toteutuksen ja vastuiden tulee olla selkeitä. Tällöin tietoon oikeutettu henkilö saa kussakin käyttötarkoituksessa tarpeelliset tiedot oppilaiden ja opiskelijoiden yksityisyyttä vaarantamatta.

Opiskeluhuollon palvelu on keskeisesti yhteistyötä ja yhdessä toimimista opetushenkilöstön sekä terveyden ja hyvinvoinnin kannalta keskeisten verkostojen kanssa. Hyvinvoinnin osa-alueet muodostuvat kokonaisuudesta, joka edellyttää kunnan palvelujen yhteistyötä ja yhteissuunnittelua. Lasten ja nuorten sekä kaikkien muidenkin asiakkaiden kannalta tarvitaan joustavat käytännöt, joissa on matala kynnys siirtyä toisen palvelun piiriin.

Helsinki kannattaa matalan kynnyksen lähipalveluja, jotka toteutetaan oppilaitoksissa opiskeluhuollon kokonaisuutena. Lasten ja nuoret saumattomat palvelut tulee varmistaa opiskeluhuollon, perusterveydenhuollon, sosiaalipalvelujen ja erikoissairaanhoidon yhteistyönä. Opiskeluhuollon kokonaisuuteen tarvitaan vahvaa moniammatillista osaamista ja riittävät resurssit. Opiskeluhuollon palvelukokonaisuudessa eri ammattilaisten ammattitaitoa hyödynnetään tarkoituksenmukaisella tavalla ja joustavasti oppilaiden ja heidän perheiden parhaaksi. Yhteiset potilas- ja asiakastietojärjestelmät sujuvoittavat työtä ja varmistavat tiedonkulun

Maakunta- ja sote- järjestämisesityksessä todetaan, että opiskeluterveydenhuollon järjestämistä koskeviin säännöksiin ei tässä yhteydessä ehdoteta tehtäväksi muutoksia. Esityksissä ei oteta kantaa ammattikorkeakoulujen opiskeluhuollon sijoittamiseen. Tulevassa ratkaisussa on varmistettava, että ammattikorkeakouluissa opiskelevat saavat lakisääteiset palvelut kattavasti riippumatta siitä mistä kokonaisuudesta ne järjestetään. Ammattikorkeakoulujen opiskelijat ovat lähempänä yliopisto-opiskelijoita kuin toisen asteen opiskelijoita.

Sosiaali- ja terveysalan koulutuksen ja tutkimuksen rahoituksesta ja terveydenhuollon ammattilaisten koulutuksesta

Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueeseen kuuluvien maakuntien on tehtävä yhteistyösopimus, jossa sovitaan mm. maakuntien yhteistyöstä ja työnjaosta koulutuksen, tutkimuksen ja kehittämistoiminnan toteuttamisessa. Myös muut kuin julkiset palveluntuottajat on sitoutettava yhteiseen tutkimukseen, opetukseen ja kehittämiseen. Tämä edellyttää maakunnilta vahvaa koordinaatioita ja johtamista. Yhteistyöalueiden kesken tulee tarkastella myös lääkäri- ja hammaslääkäriskoulutusmääriä sekä muiden sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitten koulutustarvetta.

Maakuntatasolla tarvitaan yhteiset sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteet tutkimukselle, opetukselle ja kehittämiselle sekä eri ammattialat yhdistävää opetusta, tutkimusta ja kehittämistä. Tärkeitä kumppaneita ovat alueen yliopistot ja ammattikorkeakoulut. Yksityiset palveluntuottajat veloitetaan myös täydennyskoulutukseen.

Lakiesityksessä ollaan laajentamassa yliopistotasoisia koulutuskorvauksia mm. sosiaalialan työntekijöiden yliopistolliseen koulutukseen. Uusi järjestelmä nostaa kustannuksia, mikä on otettava huomioon koulutuskorvauksista päätettäessä. Tässä yhteydessä on nostettava esille myös kysymys ammattikorkeakoulu-opiskelijoiden koulutuskorvauksista.

Koulutuksen riittävyden osalta voidaan todeta, että asiasta käydään hoitotyön osalta vuosittain alueelliset yhteistyöneuvottelut sekä sote -alan ammattikorkeakoulujen että ammatillisen oppilaitoksien kanssa. Alueen sote -organisaatiot antavat ennakoivia signaaleja henkilökunnan rakenteen, määrien ja osaamisprofiilien tulevaisuuden tarpeista. Pääkaupunkiseudulla työelämän sekä sote-alan ammattikorkeakoulujen ja ammatillisen oppilaitoksien väliset yhteistyörakenteet ovat toimivat.

Etenkin pääkaupunkiseudulla väestön voimakas kasvu ja monimuotoistuminen lisäävät suun terveydenhuollon palvelutarvetta. Hammaslääkärikoulutusta ei pidä supistaa ja sen jatkaminen Helsingissä on ensiarvoisen tärkeää. Ruotsinkielinen linja hammaslääkärikoulutuksessa tulee säilyttää Helsingissä, jotta voidaan turvata ruotsinkielisten potilaiden palvelu heidän omalla äidinkielellään.

Hammashoitajakoulutuksen tulee jatkossakin olla lähihoitajakoulutus, koska suun terveydenhuollossa hoidetaan yhä enemmän monisairaita henkilöitä, mikä vaatii laajaa osaamista.

Jatkossa on sovittava erikoistumiskoulutuksesta maksettavan erityisvaltionosuuskorvauksen (EVO) kohdentamisesta vastaamaan väestön palvelutarvetta ja opetuksesta aiheutuvia kustannuksia täysimääräisesti. EVO-korvauksen tulisi olla riittävä, jotta voidaan varmistaa korkeatasoinen koulutus ja ohjaus. Kouluttamisvelvoite ja korvaus tulee olla yhtäläinen julkisella ja yksityisellä palveluntuottajalla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon osaamistarpeen arviointia ja ammatillisen osaamisen kehittämistä on tehtävä yhteistyössä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa. Kehittämistyö tulee huomioida maakuntien rahoituksessa.

Vankiloissa annettava tuki ja koulutus osana moniammattillista toimintaa vankien parissa

Valtio vastaa vangeille vankeusaikana annettavasta tuesta ja koulutuksesta sekä niiden yhteensovittamisesta. Vankilasta vapautuvalla vangilla on usein monia päällekkäisiä palvelutarpeita, päihdeongelmia, asunnottomuutta jne. Hänen tarvitsemi-

aan palveluita tuotetaan useassa eri organisaatiossa. Jotta tarpeet ja palvelut koh-
taisivat, on palveluiden tarve arvioitava huolellisesti ja siihen on kytkettävä palve-
luohjaus. Vapautuneen vangin tilanne vaihtelee, ja hänen palvelutarpeitaan joudu-
taan arvioimaan useankin kertaan. Palvelutarpeen arviointia ja palveluohjausta ei
tämän vuoksi tule erottaa toisistaan. Jos arviointi ja ohjaus eivät toimi saumatto-
masti, on vaarana asiakkaiden putoaminen palveluiden ulkopuolelle.

Jatkovalmistelussa on varmistettava, että sosiaali- ja terveystieteiden ja koulu-
tus- ja työllisyyspalveluiden välinen yhteistyö on toimivaa. Tämä edellyttää yhdessä
hyväksytyjä toimintakäytäntöjä ja prosesseja sekä selkeitä yhteistyönrakenteita ja
vastuita. Vasta kun käytänteet ja rakenteet ovat kunnossa, voivat asiakkaiden pal-
velut toteutua saumattomasti, asiakkaiden tarpeisiin vastaten.

Vankien palveluissa korostuu moniammatillisuus. Suurin osa asiakkaista tarvitsee
intensiivistä ja pitkäjänteistä ohjaamista ja tukea kohti työmarkkinoita. Markkinaeh-
toiset toimijat eivät välttämättä ole halukkaita hankkimaan asiantuntemusta riittävän
monitasoisiin, pitkäkestoisiin ja räätälöityihin palvelukokonaisuuksiin. Riskinä on täl-
löin, että yksityisillä palveluntuottajilla ei ole riittävää asiantuntemusta ja osaamista.
Julkisen sektorin palvelutuotantoa ei tämän vuoksi tulisi rajata pois keinovalikoimas-
ta. Tällainen linjaus vaikuttaisi heikentävästi vangeille tarjottaviin palveluihin.